

Talous hallintaan

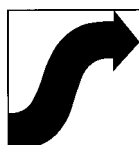

Taloustietoa ikääntyville

Sisällys

TALOUDEN SUUNNITTELU.....	3
PANKKITILI.....	5
PANKIN PALVELUT.....	6
LASKUJEN MAKSAMINEN.....	8
LAINA.....	10
TAVAROIDEN OSTAMINEN.....	11
OMAISUUDEN HOITO.....	12
TURVALLISUUS.....	14
VAKUUTUS ON PAIKALLAAN.....	15

SELKOESITE

Tämä selkoesite on julkaistu Kuluttajaviraston ja Selkokeskuksen yhteistyönä.

Esite on saatavissa myös ruotsiksi.

Julkaisija: Selkokeskus, Viljatie 4 A, 00700 Helsinki, puh. (09) 34809 240, sähköposti: selkouutiset@famr.fi

Toimittaja: Helvi Ollikainen

Taitto: Hannu Virtanen

Piirroksat: Eppu Ruoranen

Kainuun Sanomain kirjapaino 2004

Talouden suunnittelu

Raha rauhoittaa, sanotaan.
Vielä enemmän rauhoittaa se,
että hoitaa omat raha-asiat hyvin.
Kun paperit ovat järjestyksessä,
ei tarvitse etsiskellä kuitteja.

Puolisoiden on hyvä sopia yhdessä,
mihin rahaa käytetään ja
miten perheen taloutta hoidetaan.
On tärkeää, että molemmat
ovat selvillä raha-asioista.
Jos esimerkiksi toinen sairastuu,
terveenä oleva pystyy hoitamaan asiat.

Yksin elävälle on yhtä tärkeää
pitää raha-asiat järjestyksessä.
Toivottavasti jokaisella on
myös sukulainen tai tuttava,
jolta voi pyytää neuvoa ja apua.

Neuvoa voi kysyä myös oman kunnan
talous ja -velkaneuvojalta.

Suunnittelu ei aiheuta ahdistusta,
vaan vähentää turhaa huolta.
Erityisiin menoihin voi varautua.
Jos vaikka tarvitsee uudet silmälasit,
niitä varten voi säästää etukäteen.

Yllättävätkin menot pystyy hoitamaan
paremmin, jos talous on järjestyksessä.
Siksi kannattaa selvittää itselleen,
mistä ja miten paljon rahaa tulee
ja mitä säännöllisiä menoja on.

Tarkista myös, saatko sosiaalietuudet,
joihin sinulla on oikeus.
Siinä voi auttaa oman kunnan
sosiaaliasiamies tai muu neuvoja.

Täytä oheiset taulukot,
niin saat käsityksen
tuloistasi ja menoistasi.

TULOT	KUUKAUSI	VUOSI
Palkka tai eläke		
Avustukset, tuet		
Muut tulot		
YHTEENSÄ		

MENOT	KUUKAUSI	VUOSI
Asumiskulut (esimerkiksi vuokra)		
Puhelinkulut, TV		
Ruokakulut		
Vaatekulut		
Matkakulut		
Lehdet		
Terveydenhoito, lääkkeet, vakuutukset		
Puhtaus, kauneudenhoito		
Vapaa-aika		
Muut kulut		
YHTEENSÄ		

Pankkitili

Jokainen tarvitsee **pankkitilin**.
Tilille saat palkat, eläkkeet
ja muut tulevat rahat.
Kaikki laskut ja maksut täytyy
yleensä maksaa pankin kautta.
Silloin kannattaa selvittää,
mikä on edullisin tapa hoitaa maksut.

Pankkitilien nimet ovat
erilaisia eri pankeissa.
Yhteistä on se, että enää ei ole
säästökirjaa, kuten ennen.
Talletukset ja nostot ovat nyt
pankin tietokoneen muistissa.

Tiliote

Pankki lähettää sinulle **tiliotteen**,
yleensä kerran kuukaudessa.
Siitä näet, miten paljon rahaa
tilisi kautta on tullut ja mennyt
ja kuinka paljon tilillä on rahaa.
Siitä siis näkyvät samat asiat
kuin entisestä pankkikirjasta.

Tiliotteet kannattaa säästää.
Säilytä tiliotteet ja kuitit
järjestyksessä yhdessä paikassa,
kansiossa tai laatikossa.
Heitä kuitti pois vasta sitten,
kun maksu näkyy tiliotteessa.

Tiliotteesta on helppo tarkistaa
vaikka vuosien päästä,
mitä on maksettu ja milloin.
Voit tarvita tietoa esimerkiksi
tavaran takuukorjauksen takia.
Joskus sattuu virheitäkin:
sama maksu on otettu kahdesti tai
jo maksettua peritään uudelleen.
Tiliotteesta näet, että olet jo maksanut
laskun.

**Pankin tiliote
tulee sinulle kotiin.
Siitä näkyvät samat
asiat kuin entisestä
pankkikirjasta.
Tiliotteet on kätevä
kerätä kotona kansioon
tai laatikkoon.**

Laskujen maksaminen pankin tiskillä on kallista.
Pankissa saattaa myös joutua jonottamaan.

Pankin palvelut

Pankin palvelu ei ole ilmaista. Palvelusta perittävät maksut vaihtelevat pankista ja osaksi palvelun tasosta riippuen. Kun avaat pankkitilin, voit valita samalla palvelut.

Pankin palveluja ovat esimerkiksi pankkikortti ja maksupalvelu. Keskustele pankissasi, mikä on sinulle sopiva **palvelupaketti** ja mitä se maksaa. Mieti, mitä palveluja tarvitset. Tarpeettomista ei kannata maksaa.

Kalleinta on käydä pankissa maksamassa laskuja tiskillä. Se on myös hankalaa, koska usein joutuu jonottamaan. Suurimman osan asioistaan voi hoitaa helpommin ja halvemmalla.

Suuren osan palveluista hoitaa nykyään asiakas itse. Palvelupaikkoja ovat pankkiautomaatit, maksupäätteet ja verkkopankit Internetissä.

Kortit

Pankeilla on asiakkailleen tarjolla erilaisia kortteja. **Automaattikortilla** saat nopeimmin käteistä rahaa pankkiautomaatista. Voit myös katsoa, paljonko rahaa tililläsi on tai maksaa laskuja laskuautomaatilla.

Monipuolisempi on **pankkikortti**, jolla voit ottaa rahaa automaatista, maksaa kaupassa ja muualla sekä maksaa laskuja automaatilla.

Pankkikortti ei ole luottokortti, se toimii kuin käteinen raha.

On myös yhdistettyjä **pankki- ja luottokortteja**. Niillä voi sovituisissa rajoissa ostaa myös velaksi. Jos matkustelet paljon ulkomailla, jokin kansainvälinen luottokortti on melko turvallinen matkakassa.

Helppointa on, jos samalla kortilla saat kaikki tarvitsemasi palvelut. Voit pitää mukana vain sen ja muistaa vain yhden **tunnusluvun**. Se on henkilökohtainen salasanasi, jota ilman korttia ei voi käyttää pankki- tai maksuautomaatilla. Tunnusluvun tarkoitus on varmistaa, ettei kukaan käytä luvatta tiliäsi.

Automaattikorttia kutsutaan myös pikapankkikortiksi. Automaattikortilla voi vain nostaa rahaa automaatista tai maksaa laskuja laskuautomaatilla.

Pankkikortilla voi myös maksaa ostokset kauppoissa.

On myös olemassa kortteja, joilla saa luottoa. Niillä siis voi maksaa ostoksia velaksi. Tällaista korttia voi käyttää myös ulkomailla.

Laskujen maksaminen

Suoraveloitus

Vaivattomin ja edullisin tapa maksaa laskuja on **suoraveloitus**. Suoraveloitukseen voit siirtää toistuvat maksut, kuten vuokran, sähkö- ja puhelinlaskut, TV-maksun, lehtitilaukset ynnä muut. Pankki maksaa sovitut maksut tililtäsi niiden eräpäivänä.

Pankissa voit sopia, mitkä maksut vähennetään suoraan tililtäsi. Ota laskut mukaasi pankkiin, sillä niissä on tarpeelliset tiedot, kuten summa ja asiakasnumero. Pankki ottaa yhteyttä laskun lähettäjään ja ilmoittaa, että on sovittu suoraveloituksesta.

Saat kuitenkin etukäteen postitse ilmoituksen, mikä maksu on menossa tililtäsi. Voit myös normaalisti peruuttaa esimerkiksi lehtitilauksen, vaikka se olisi suoraveloituksessa.

Maksupalvelu

Pankin kanssa on mahdollisuus sopia myös **maksupalvelusta**. Saat laskuja varten kirjekuoria, joissa viet tai lähetät laskut pankkiin. Pankki suorittaa maksut tililtäsi. Muista lisätä tilinumerosi ja allekirjoittaa laskut ennen kuin laitat ne kuoreen.

Maksuautomaatti

Yksittäisiä laskuja voit maksaa **maksuautomaatilla**. Se on eri asia kuin käteisen rahan nostamiseen tarkoitettu laite. Maksuautomaatti on usein sisällä pankin konttorissa tai eteisessä. Kun asioit, tarvitset automaatti- tai pankkikortin. Automaatti opastaa asiakasta näyttöruudun teksteillä ja kuvilla. Kysy pankissasi asiakasneuvojaa, joka voisi alussa neuvoa käytössä.

Laskut voi lähettää pankin palautuskuoreessa suoraan pankkiin. Pankki ottaa sitten maksut tililtäsi.

**Maksuautomaatilla voi maksaa vain laskuja.
Jos laskussa on viivakoodi, automaatti osaa lukea
siitä tarvittavat tiedot.**

Jos laskussa on viivakoodi, maksuautomaatti osaa lukea siitä laskun viitenumeron ja tilinumeron. Ellei viivakoodia ole, joudut itse kirjoittamaan pitkät numerosarjat koneelle. Jos siinä tulee jokin virhe, automaatti ei hyväksy maksua. Siitä ei kannata hermostua; yritä uudelleen tarkemmin. Säilytä automaatin antama kuitti.

Verkkopankki

Jos sinulla on tietokone ja Internet-yhteys, voit käyttää asioiden hoitamiseen **verkkopankkia**. Pankkiin voi ottaa yhteyden myös muualla kuin kotona, esimerkiksi kirjaston tietokoneella. Silloin on erityisesti tarpeen muistaa turvaohjeet, ettei yhteys jää auki.

Kysy verkkoyhteydestä pankistasi. Saat sieltä opastusta alkuun sekä tarvittavat **käyttäjätunnukset**. Verkkopankissa voit asioida mihin aikaan vuorokaudesta tahansa. Sieltä voit katsoa tilitapahtumia ja tilisi saldon sekä maksaa laskuja.

Kauppojen asiakastilit

Kaupoilla on tarjolla **asiakastilejä**; ne ovat kuin "vastakirja" ennen. Maksamista varten siirrät rahaa asiakastilille pankkitililtäsi. Ostoksilla et tarvitse rahaa vaan pelkästään kaupan kortin. Asiakastili on vaivaton maksutapa, jos teet tavalliset arkiostoksesi useimmiten samassa kaupassa.

Lainaehtoja kannattaa kysyä ainakin parista pankista. Lainakeskusteluun on hyvä varata aika ennakoon.

Laina

Asunnon ostoon lähes jokainen tarvitsee lainaa pankilta. Myöhemminkin voi olla hankintoja, joita varten pitää säästää pitkään tai ottaa lainaa ja maksaa jälkikäteen. Pankki antaa lainaa asiakkaille, joilla on riittävät vakuudet. Lainansaajalla pitää olla säännöllistä tuloa, omaisuutta tai henkilötakaus.

Lainaehdot ovat erilaisia. Tärkeitä kysymyksiä ovat seuraavat:
— Kuinka pitkä on laina-aika?
— Kuinka korkea lainan korko on, onko se muuttuva ja kuinka usein sitä tarkistetaan?
— Miten lainaa maksetaan takaisin?

Lainaehtoja kannattaa kysyä ainakin parista pankista. Pankki perii myös kuluja, jotka lisäävät lainan kustannuksia. Pankin velvollisuus on kertoa, mikä on lainan todellinen korko, kun myös kulut otetaan huomioon. Lainakeskusteluun kannattaa varata aika ennakoon.

Jos otat lainaa, selvitä itsellesi, paljonko joudut maksamaan kuukaudessa eli riittävätkö rahasi korkoihin ja lainan maksamiseen. Ota selvää myös, mitä tapahtuu, jos et pystykään maksamaan niin kuin on sovittu.

Tarkkana pitää olla silloinkin, kun ottaa **kulutusuottoa**. Tarjolla on näennäisesti korotonta pikaluottoa ja maksuaikaa. Vakuuksiakaan ei vaadita. Lainaa kehutaan edulliseksi, mutta sitä se ei välttämättä ole.

E erityisen kalliiksi velka voi tulla, jos et pystykään maksamaan takaisin silloin kun on sovittu. Käteisellä ostaminen on aina edullisempaa kuin luotolla.

Jos sinulla on velkaa ja tuntuu, ettet pysty maksamaan ajoissa, ota heti yhteys luoton antajaan. Maksuohjelmasta voi neuvotella. Jos tilanne on päässyt pahaksi, kysy apua kunnan talous- ja velkaneuvonnasta.

Tavaroiden ostaminen

Tavaraa on tarjolla paljon,
sen laatu vaihtelee ja hinta myös.
Tutkittua tietoa tavaroiden
käyttökelpoisuudesta ja kestävydestä
on jonkin verran saatavilla.
Voit etsiä sitä lehdistä tai
kysyä sitä kirjastosta tai
kunnan **kuluttajaneuvojalta**.

Kun ostat jotain isompaa,
esimerkiksi kotitalouskoneen,
kannattaa vertailla hintoja.
Vanha kunnon tinkiminen sopii
myös nykyajan kaupankäyntiin.
Maksutapakin vaikuttaa hintaan:
luotolla ostaminen on aina kalliimpaa.

Ovellesi voi tulla puhelias myyjä,
joka tarjoaa ainutlaatuista pölynimuria
tai muuta tarpeellista tavaraa.
Hän korostaa usein sitä,
että tavaraa ei saa kaupasta.
Ystävälliselle ihmiselle
on vaikea sanoa "Ei".
Sinulla ei kuitenkaan ole mitään
velvollisuutta ostaa tuotetta.
Jokin muu imuri tai vastaava
toimii yhtä hyvin tai paremmin.
Kaupoissa voit vertailla hintojakin.

Jos olet ostanut tavaran ovelta,
kyseessä on **kotimyynti**.
Sinulla on oikeus peruuttaa kauppa
14 päivän kuluessa ja saada rahat
takaisin. Näin on silloinkin,
kun tavara ei ole viallinen.
Pelkkä katuminen riittää.

Puhelinmyynnissä sinulla on
oikeus tutustua tavaraan
enintään 14 päivän ajan.
Voit peruuttaa kaupan ja
palauttaa tilaamasi tuotteen.
Sama koskee **postimyyntiä**.
Tavara palautetaan
myyjän kustannuksella.
Lehtitilauksen voit katkaista
milloin tahansa.

Jos haluat, voit kieltää kaiken
puhelinmyynnin ja osoitteellisen
suoramarkkinoinnin.
Postissa on saatavana kortteja,
joilla ilmoitat asiasta rekisteriin.
Tosin mainonnan loppumista
joutuu odottamaan jopa kuukausia.
Sen sijaan **Ei mainoksia** -tarra
postiluukussa auttaa heti, mutta
koskee vain osoitteetonta jakelua.

Omaisuuuden hoito

Elämän mittaan olet ehkä hankkinut omaisuutta, esimerkiksi asunnon, kesämökin, sijoituksia tai talletuksia. Sekä itsellesi että perillisille on hyödyksi, kun tiedot omaisuudesta ovat koossa ja järjestyksessä.

Luettelo voi olla tehty vaikka kynällä ruutupaperille, kunhan siinä on oleellinen tieto: mitä omistuksia sinulla on ja missä ne sijaitsevat. Luettelon voit säilyttää kotona, ellet muuten tarvitse tallelokeroa.

Sijoitukset

Jos on ylimääräistä rahaa, sitä voi sijoittaa tuottavammin. Tavalliselta käyttötililtähän ei korkoa yleensä kerry. Pankit tarjoavat erilaisia sijoitusmahdollisuuksia.

Turvallisia, mutta melko vähän tuottavia ovat korkeakorkoiset talletukset ja määräaikaistilit. Myös rahastosijoitukset ovat turvallisia, mutta niihin vaikuttavat pörssikurssit. Sijoitus voi siis myös menettää arvoaan, mutta yleensä saa omansa pois, kun malttaa odottaa kurssien nousua. Vakuutusyhtiötkin myyvät määräaikaista sijoituksia.

Kannattaa olla tarkkana, kun tarjotaan edullisia sijoituksia.

Nimet voivat olla harhaanjohtavia ja ehdot joskus kohtuuttomia. Tutustu sijoituksen ehtoihin ja riskeihin. Kysy, jos et ymmärrä jotain ja pyydä neuvoa joltain tutulta ihmiseltä.

Osakkeisiin voi sijoittaa, jos on rahaa ja seikkailumieltä. Hyvien tuottojen saaminen vaatii asiantuntemusta ja kurssien seuraamista. Osakkeiden arvo voi myös alentua, ja niin sijoittaja menettää rahaa. Sijoittaminen käy ajankuluksi, jos on siitä kiinnostunut.

Korko- ja muista pääomatuloista maksat lähdeveron. Useissa tapauksissa pankki perii veron automaattisesti.

Pääomatulot ja omaisuus vaikuttavat maksuihin esimerkiksi palveluasunnossa.

Suuri tuotto vain harvoin totta

Ihmisten ahneudella laskelmoivia huijareita on liikkeellä aina. He tarjoavat yleensä sijoituksia, joissa on korkeat tuotto-odotukset. Luvattu voitto on niin suuri, ettei se vaikuta uskottavalta — eikä se olekaan. On sittenkin turvallisempaa asioida tunnetun pankin kanssa.

Takaus

Sukulainen tai ystävä voi pyytää sinua velkansa takaajaksi. Vaikka haluaisit auttaa, mieti asiaa tarkasti ja ajan kanssa. Ehkä on parasta kysyä neuvoa joltain puolueettomalta henkilöltä.

Jos velallinen ei selviä velasta, pahimmassa tapauksessa takaaja joutuu maksamaan koko velan. Vaikka takaajia olisi useita, velka peritään yhdeltä takaajalta, jos muut eivät voi tai halua maksaa.

Takaajana sinulla voi myös olla vastuu vain osasta lainaa. Velkakirjaan täytyy kirjoittaa, paljonko takaajana maksat eli kuinka monta euroa enintään. Ajattele myös takauksen suuruutta suhteessa tuloihisi ja omaisuuteesi.

Lahja ja ennakkoperintö

Jos haluat luovuttaa omaisuutta lapsillesi tai muille elinaikanasi, voit antaa lahjan tai ennakkoperintöä. Saaja maksaa niistä veroa, jos summa on suuri.

Samalle henkilölle voi antaa lahjan verottomana joka kolmas vuosi. Kertasumma on silloin enintään 3 399 euroa.

On mahdollista antaa perintönä esimerkiksi asunto tai kesämökki ja säilyttää itsellään sen hallintaoikeus. Asunnossa voi asua edelleen, mutta saajan perintövero on pienempi.

Testamentti

Testamentin tekeminen on viisasta ja helpottaa aikanaan perinnönjakoa, varsinkin jos ei ole rintaperillisiä. Niitä ovat omat ja ottolapset, jotka ilman testamenttia perivät kaiken.

Rintaperillisillä on oikeus saada niin sanottu lakiosa eli puolet perinnöstä. Sitä ei voi estää testamentillakaan ilman erittäin painavaa syytä. Lapsen puolisolta voi kieltää oikeuden perintöön.

Testamentin voit teettää maksusta lakimiehellä tai pankissa. Voit kirjoittaa sen itsekin vaikka käsin, mutta siihen pitää aina olla kaksi todistajaa. Todistajien ei tarvitse tietää, mitä ja kenelle menee perinnöksi. Heidän pitää tietää, että kyseessä on testamentti ja olla yhtä aikaa läsnä. Säilytä testamenttisi tallelokerossa tai muussa varmassa paikassa, mistä se tarvittaessa löytyy.

Testamentti on allekirjoitettava niin, että paikalla on kaksi todistajaa.

Turvallisuus

Käteinen raha on helppoa käyttää, mutta ei kovin turvallista. Älä siis kannata suuria summia käteistä rahaa mukana. Älä säilytä runsaasti käteistä myöskään kotona.

Pankkikortti tai luottokortti on Suomessa hyväksytty ja turvallinen maksuväline. Käytä korttia varsinkin silloin, kun ostat jotain kalliimpaa tavaraa. Et tarvitse käteistä edes ruokaostoksiin, jos maksat kortilla tai asiakastililtä.

Pidä kortin **tunnusluku** eri paikassa kuin kortti sekä kotona että ulkona. Opettele se mieluummin ulkoa. Kun asioit pankkiautomaatilla, katso ettei kukaan ole liian lähellä.

Jos joudut ryöstetyksi, on parempi luopua rahasta kuin terveydestään. Käsilaukkujen ja lompakoiden ryöstäjille kelpaa yleensä vain käteinen raha.

Älä päästä outoja ihmisiä kotiisi ainakaan yksin ollessasi. Siisti ulkonäkö ja kohtelias puhe eivät takaa rehellisyyttä. Henkilökorttikin voi olla väärä. Varovaisuus on tarpeen, vaikka ihmiset enimmäkseen ovat rehellisiä.

Kun olet matkalla etenkin ulkomailla, ota hotellistasi tallelokero rahoille ja arvotavaroille. Jos säilytät rahat huoneessasi,

älä pane kaikkia samaan paikkaan. Pidä ulkona liikkeessa passi ja rahat niin, ettei taskuvaras pääse iskemään.

Kortin katoaminen

Pankki- tai luottokortti kannattaa sulkea heti, jos se on kadonnut tai joutunut vieraisiin käsiin.

Kortin mukana saat ohjeet, miten pitää menetellä, jos kortti katoaa tai varastetaan. Tee ohjeet selväksi itsellesi, jota muistat ja osaat ne tarvittaessa.

Pankeilla on ilmoitusta varten yhteinen puhelinnumero 020333, johon voi soittaa kaikkialta Suomesta. Muille korteille on omat ilmoitusnumerot.

Vakuutus on paikallaan

Hyvään taloudenhoitoon kuuluu se, että on vakuutus vahinkojen varalta. Vakuutusten hinnat ja ehdot vaihtelevat eri yhtiöissä. Tee luettelo siitä, mitä vakuutuksia tarvitset ja pyydä tarjouksia. Kotivakuutuksesta on turvaa, jos kodissa sattuu vanhinko. Turvajärjestelyt, kuten erikoislukot ja hälyttimet alentavat vakuutusmaksuja.

Matkoilla on tarpeen matkavakuutus, varsinkin jos sairastut. Vakuutusyhtiöstä saat opaslehtisen, josta näet, miten pitää menetellä. Ota se matkalle mukaan, samoin matkavakuutuskirja tai -kortti.

Lisätietoja

Kunnalliset kuluttajaneuvojat

- oman kunnan puhelinvaihde
- www.kuluttajavirasto.fi

Talous- ja velkaneuvojat

- oman kunnan puhelinvaihde
- www.kuluttajavirasto.fi

Kuluttajavirasto

- tietoa talous- ja velkaneuvonnasta
- tietoa raha-asioiden hoidosta
- www.kuluttajavirasto.fi

Kela

- ks. paikallistoimistot
- tietoa perusturvasta ja eri etuuksista
- www.kela.fi

Kuluttajien vakuustustoimisto

- Lönnrotinkatu 19 A
- 00120 HELSINKI
- puh. 09-6850 120
- tietoa mm. vakuutusvertailuista
- www.vakuutusneuvonta.fi

Pankkialan asiakasneuvontatoimisto

- Museokatu 8 A 7
- 00100 HELSINKI
- puh. 09-4056 1230
- tietoa ongelmanratkaisuun pankin kanssa
- www.pankkiasiakas.net

Viranomaisten verkkopalvelu

- www.suomi.fi

**Tässä esitteessä
kerrotaan,
miten rahankäyttöä
voi suunnitella
ja miten raha-asiat
kannattaa hoitaa.**

Esite löytyy Internetistä osoitteesta www.papunet.net/selko tai www.kuluttajavirasto.fi

Esitettä voi tiedustella jakeluun Selkokeskuksesta tai Kuluttajavirastosta.

Selkokeskus, Viljatie 4 A, 00700 Helsinki,

puh. (09) 3480 9240, sähköposti selkouutiset@famr.fi

Kuluttajavirasto, PL 5, 00531 Helsinki,

puh. 010 19 4700, sähköposti tilaukset@kuluttajavirasto.fi

